

Befaringsrapport

Arkeologisk registrering ifm. varsel om oppstart av områderegulering Nordseter (planID 2020p250) - Lillehammer kommune

Kommunenummer: 3405	Kommune: Lillehammer	Saksnr: 2020/49747
		Prosjektnr: 524124
Gnr/bnr: div.		
Gårds- og bruksnavn:		
Tiltakshaver: Lillehammer kommune		
Tiltakstype: Områderegulering		
Tidsrom i felt: 15.06 og 12.08.2021	Deltagere i felt: Tina Amundsen	
Timer i felt + kjøring: 12 t Timer for/etterarbeid: 4 t		
Konklusjon: Det ble ikke registrert automatisk fredete kulturminner innenfor planområdet. Undersøkelsesplikten etter kulturminneloven (kml) § 9 anses som oppfylt. Av nyere tids kulturminner innenfor planområdet er det bevart bygninger, tufter og muren og rester av veier mm. etter øvingsleir for tyske soldater på Nordseter (Askeladden ID 232545 - krigsminnelokalitet).		
Rapport dato/skrevet av: 03.11.2021, Tina Amundsen		

Innledning og bakgrunn for undersøkelsen

Innlandet fylkeskommune mottok oversendelse fra Lillehammer kommune den 08.12.2020 med varsel om oppstart av områderegulering og høring av planprogram for Nordseter i Lillehammer kommune. Formålet med områdereguleringen er å sikre en helhetlig forvaltning og utvikling av Nordseter, jf. kommuneplanens arealdel (2020-2023 (2030)). Denne skal bygge på de verdier og kvaliteter som området har i dag. Områdereguleringen skal vurdere muligheter for videre utbygging av fritidsbebyggelse, og øvrige fasiliteter tilknyttet destinasjonen Nordseter. Nivået på utvikling og utbygging skal avgjøres i områdereguleringen.

Kulturav v/Innlandet fylkeskommune meldte brev av 09.02.21 behov for befaringsplanområdet ift. automatisk fredete kulturminner. Det er foretatt kulturminneregistrering i deler av planområdet tidligere, men store deler er ikke befart. Tidligere er det registrert automatisk fredete kulturminner i form av fangstgroper og jernvinneanlegg i områder sør for planområdet. Det er ellers kjent steinalderfunn ved flere av innsjøene nord og sør for planområdet. Ut fra LIDAR (flybåren laserskanning) ble det observert enkelte punkter/strukturer i terrenget i planområdet som var av interesse å sjekke ift. om de er automatisk fredete kulturminner.

Den arkeologiske befaringsplanområdet ble foretatt den 15.06 og 12.08.21.

Jamfør kulturminneloven § 9 plikter den ansvarlige leder eller forvaltningsorgan ved planleggingen av større private eller offentlige tiltak etter lovens § 8, første ledd, å undersøke om tiltaket vil virke inn på automatisk fredete kulturminner på en måte nevnt i lovens § 3, første ledd.

Kulturminne/kulturmiljø, grunnlag for befaringen

Kulturminner er alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder også lokaliteter som det er knyttet historiske hendelser, tro eller tradisjoner til. Med begrepet kulturmiljø forstås et område der kulturminner inngår som en del av en større helhet eller sammenheng. I forvaltning av kulturminner og i kulturminneloven er det skilt mellom automatisk fredet kulturminne og kulturminne fra nyere tid. Kulturminneloven inneholder en til dels omfattende og detaljert opplisting av kulturminner som er å oppfatte som automatisk fredet i henhold til loven, jfr. § 4. Dette er kulturminner som er beskyttet på grunn av sin høye alder. Ifølge Kulturminneloven § 4 er kulturminner eldre enn år 1537 automatisk fredet, det vil si alle kulturminner som er eldre enn reformasjonen. Nyere tids kulturminner er ikke omfattet av den automatiske fredningen, med unntak av samiske kulturminner eldre enn 100 år som også er fredet.

Arkeologiske perioder	Hovedperiode	Datering (f.Kr/e.Kr)
Førromersk jernalder	Eldre jernalder	500 – 0
Eldre romertid		0 – 200
Yngre romertid		200 – 400
Folkevandringstid		400 – 550
Merovingertid	Yngre jernalder	550 – 750
Vikingtid		750 – 1050
Middelalder	Middelalder	1050 – 1537
Nyere tid	Nyere tid	1537 -

Arkeologiske tidsperioder.

Planområdet

Nordseter var opprinnelig et tradisjonelt seterområde. Nordseter består i dag av en kombinasjon av fritidsbebyggelse, setre, næringsvirksomhet og grønnstruktur. Området mellom bebyggelsen på Nordseter og Heståsen hyttefelt / Ringsaker grense består av skog- og myrområder (se vedlegg 1 for plangrense). Planområdet dekker et areal på nærmere 7000 daa. Over halve området (dvs. bebygde del i nord) omfattes av tidligere reguleringsplaner (se vedlegg 2).

Følgende føringer legges for områdereguleringen, jf. planprogrammet datert 26.11.20:

- Det skal tas stilling til hvor sentrum på Nordseter skal ligge, og hva sentrum skal inneholde av sentrumsfunksjoner/næringsvirksomheter.
- Det skal sikres min. et område som kan brukes til skitrekk, skileik, akebakke og grønnstruktur, med aktivitetsmuligheter sommer og vinter.
- Fortettings- og utbyggingsalternativer
- Destinasjonsutvikling

Planprogrammet beskriver videre tre ulike utredningsalternativ for områdereguleringen.

Disse har ulik geografisk utstrekning:

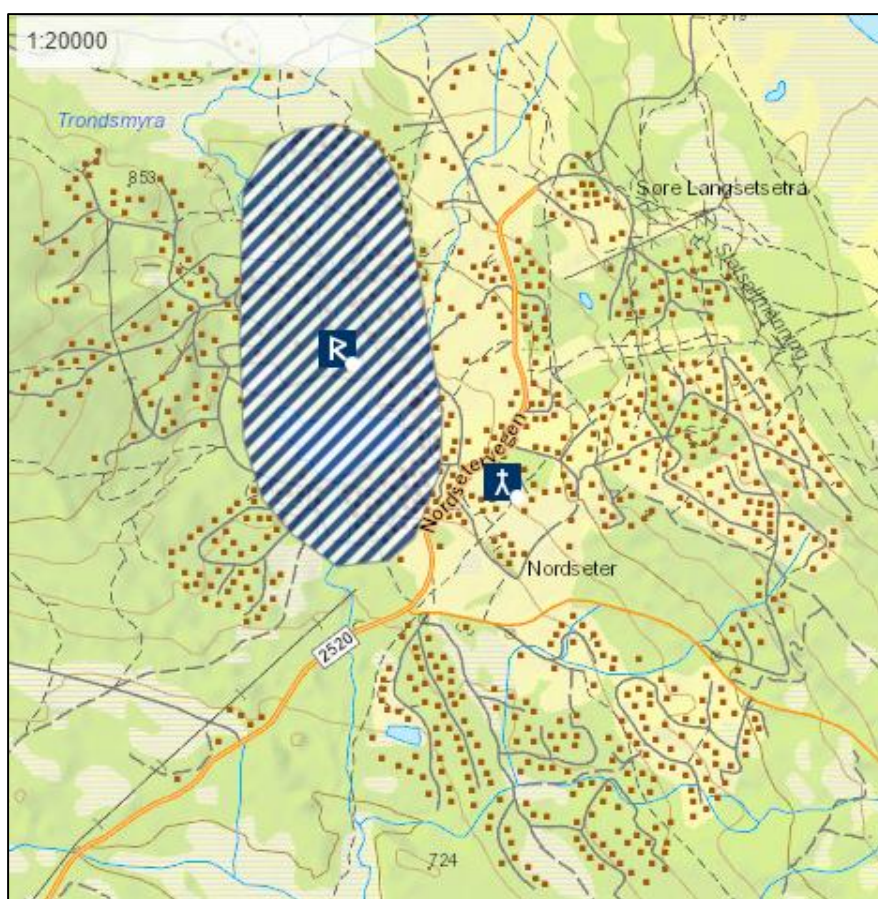
- Alternativ 0 er videreføring av dagens situasjon
- Alternativer 1 er fortetting innenfor allerede bebygde områder på Nordseter
- Alternativ 2 er utbygging av nye områder i tillegg til fortetting innenfor allerede bebygde områder på Nordseter

Planprogrammet ble fastsatt i kommunestyremøte den 25.03.21 (sak 26/21). Ambisjonsnivå valgt for det videre arbeidet er videreutvikling av Nordseter med ambisjonsnivå 3 for utbygging, hvilket innebærer moderat ambisjonsnivå for næring og middels ambisjonsnivå for fritidsbebyggelse. Videre vil man balansere graden av fortetting med bevaring av seterpreg og tilrettelegging for friluftsliv. Tettere utnyttelse kan vurderes på utvalgte steder hvor konsekvenser for naturmiljø, kulturmiljø og friluftsliv er lave. Det er for øvrig ikke ønskelig med utvidelse og fortetting av Heståsen hytteområde og dette tas ut av planen.

Nyere tids kulturminner

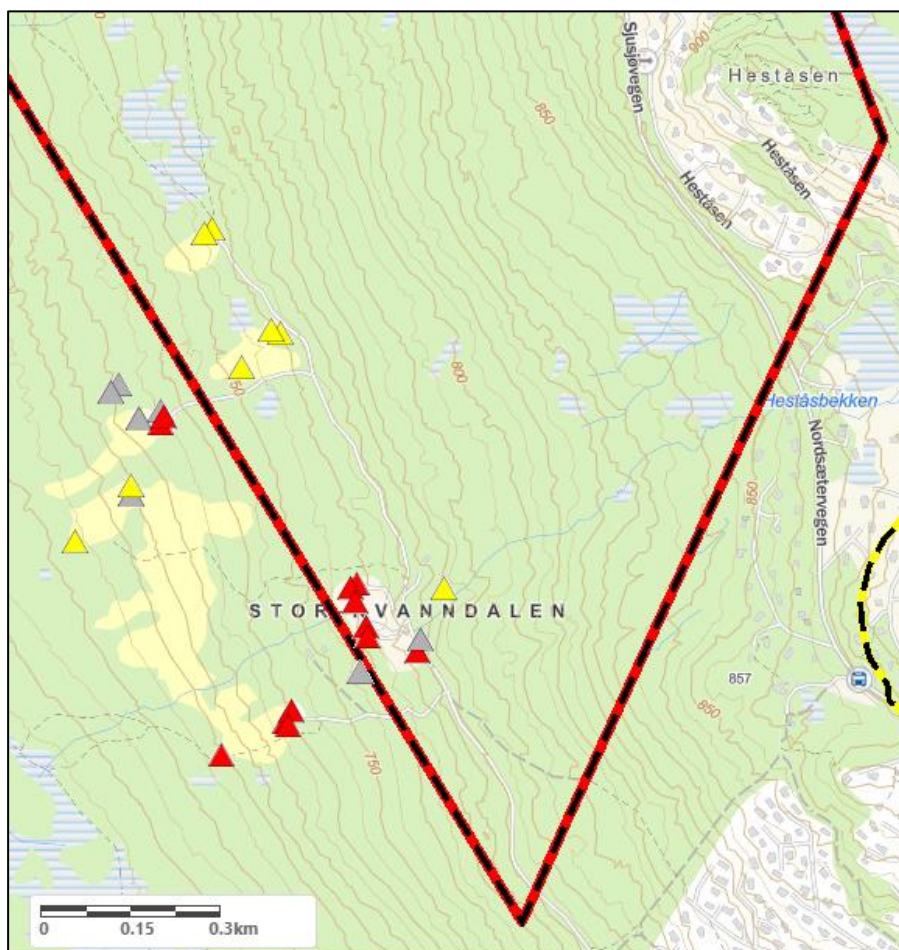
Under 2. verdenskrig bygde tyskerne en stor øvingsleir for tyske soldater på Nordseter. Fortsatt er det bevart enkelte bygninger, tufter og murer og rester av veier og andre strukturer innimellom hyttebebyggelsen. Området er registrert i nasjonal kulturminnedatabase Askeladden med ID 232545, krigsminnelokalitet, og vernestatus ikke fredet. Avgrensningen av området er basert på flyfoto fra 1967 og tysk kart. Brakkefundamentene og veisystem vises godt på gamle flyfoto.

Jf. planprogrammet skal eksisterende kunnskap om Nordseter kartlegges og avklares i plankart med tilhørende bestemmelser og retningslinjer. Det skal gjøres en vurdering av områder eller objekter med høy verdi for å synliggjøre Nordseters historiske rolle i forhold til høyfjellsturisme, seterdrift og bruk under andre verdenskrig.



**Kartutsnitt fra
Askeladden som viser
krigsminnelokalitet
Nordseter (ID 232545).**

Nordseter bærer preg av et tidligere aktivt setermiljø. Ifølge planprogrammet er det ønskelig med kartlegging av alle setre, både eksisterende i drift og tidligere seterbebyggelse som benyttes til annet formål, samt gamle seterråker. Det vurderes egne bestemmelser/retningslinjer for disse.



I sør, mot kommunegrensa til Ringsaker, ligger Storkvanndalen med seterbygninger. Trekantsymboler er SEFRAC-registreringer (InnlandsGIS).

Automatisk fredete kulturminner – registreringsmetode og resultat

Befaringen ble utført ved overflaterregistrering, dvs. gjennomgang av terrenget for å kunne påvise evt. kulturminner som er synlige på markoverflaten, f.eks. fangstgroper, kullgroper, jernvinneanlegg, rydningsrøyser, tjæremiler mm. Jordbor benyttes for å påvise eventuelt trekull i grunnen. Påviste automatisk fredete kulturminner blir dokumentert ved foto, beskrivelse, GPS-innmåling og lagt inn i nasjonal kulturminnedatabase Askeladden.

Områder innenfor planen som omfattes av tidligere reguleringer, dvs. nordlig del, ble ikke befart. Befaringen ble konsentrert til det ubebygde, og tidl. uregulerte, skogområdet i sørlig del mot Ringsaker kommunegrense, Skogområdet heller mot sørvest og inneholder enkelte myrdrag, bekkefar og ulendt og steinlendt terreng. LIDAR-punkter/strukturer i terrenget ble sjekket, og disse viste seg å være naturformasjoner.

Også seterområdet i Stor-Kvanndalen ble befart med tanke på evt. spor etter eldre seterbruk/dyrking. Det ble ikke påvist.

Det ble ikke påvist noen automatisk fredete kulturminner ved overflatebefaringen.

Innlandet Fylkeskommune
Hamar, 03.11.2021

Tina Amundsen,
Arkeolog

Gjenpart:

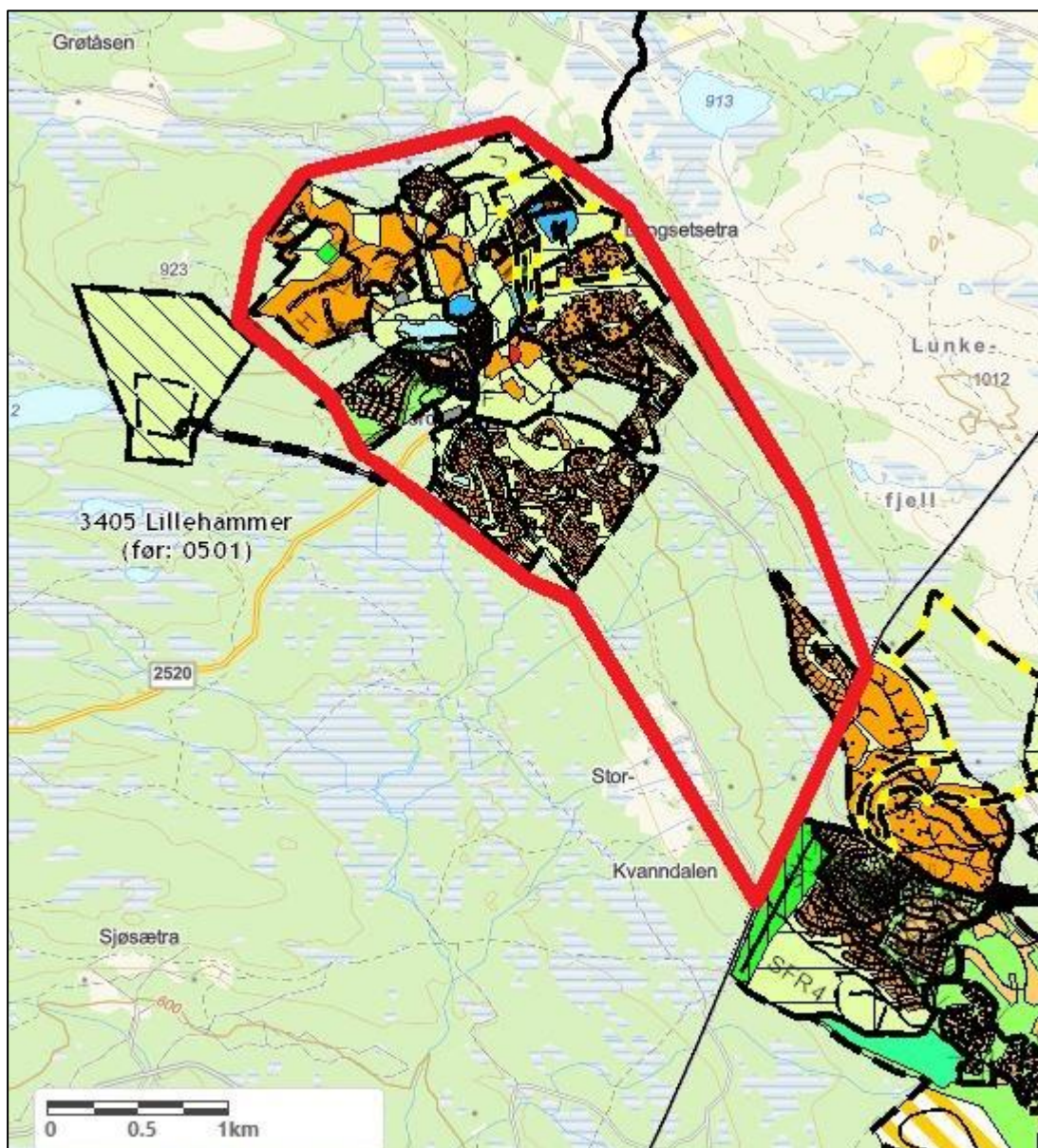
Lillehammer kommune, Plan og miljø, Pb 986, 2626 LILLEHAMMER

Vedlegg:

1. Planavgrensning
2. Reguleringsområder kart



1. Varslingsgrense planområde Nordseter (Kartgrunnlag - Lillehammer komm. 08.12.20).



2. Kart som viser vedtatte reguleringsplaner samt plangrense (rød) for områderegeringsplan Nordseter. Arkeologisk befarig ble konsentrert til ubebygd del mot sør (InnlandsGIS).